

fundacja
Instytut Aktywizacji Regionów
z siedzibą w Gdyni
adres do korespondencji:
ul. Sarnia Góra 9
84-207 Koleczkowo

Gdynia, dnia 1 sierpnia 2023 roku

Sz. P.
Zakład Ubezpieczeń Społecznych
Oddział Gdańsk
Inspektorat w Wejherowie
Ul. Sobieskiego 294
84-200 Wejherowo

PETYCJA

Szanowni Państwo,

Działając na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz 870), działając w interesie publicznym w ramach prowadzonego przez naszą fundację projektu pn. „PEŁNOPRAWNI – osoby z niepełnosprawnościami jako petenci w sądach i urzędach” przedstawiamy Państwu audyt w zakresie zidentyfikowanych aspektów dyskryminacji w wymiarze sprawiedliwości i administracji publicznej, na gruncie prowadzonej w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych oddział Gdańsk Inspektorat w Wejherowie w sprawie. W jednej ze spraw prowadzonych przed tutejszym Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, zapewniliśmy pomoc prawną w ramach działań interwencyjnych na etapie postępowania dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie zidentyfikowanych naruszeń lub ograniczeń praw człowieka, dyskryminacji i przemocy na terenie całego woj. pomorskiego. W oparciu o przeprowadzoną sprawę chcielibyśmy podzielić się z Państwem problemami jakich doświadczyła osoba z niepełnosprawnościami na etapie prowadzonego postępowania. Na podstawie art. 2 ust. 3 in fine ustawy o petycjach prosimy o ustosunkowanie się do audytu oraz odniesienie się czy zaproponowane przez nas propozycje zmian w zakresie działania Państwa instytucji mogą zostać wdrożone, jako że sprawa dotyczy życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, mieszczących się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji.

AUDYT:

NARUSZENIA PRAWA W ZAKRESIE DOSTĘPU DO DOKUMENTÓW I WSPIERANIA OSÓB NIESAMODZIELNYCH W ZAKRESIE ŚWIADCZEŃ RENTOWYCH PRZEZ ZUS

Wstęp:

W ramach niniejszego audytu przeprowadzono analizę praktyki stosowanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) w związku z przyznawaniem zaległych świadczeń rentowych

osobom niesamodzielnym, ze szczególnym uwzględnieniem dostępu do dokumentów oraz odpowiedzi na kierowane zapytania. Celem audytu jest wskazanie naruszeń prawa oraz zaproponowanie zmian w praktyce stosowania prawa przez ZUS.

Opis sytuacji:

Osoba niesamodzielną (ON), poruszającą się na wózku inwalidzkim, zwróciła się do ZUS z prośbą o wsparcie w sprawie przyznania zaległego świadczenia rentowego za okres nie uznawany przez ZUS. Ponadto, ON napotkał problem odmowy prawa do zamówienia kserokopii oraz przeglądania dokumentów archiwalnych w ZUS.

Analiza i ocena:

1. Ograniczenie dostępu do dokumentów:

- Praktyka stosowana przez ZUS uniemożliwia osobie niesamodzielną swobodny dostęp do dokumentów poprzez analizę ich kopii w miejscu zamieszkania.
- Naruszenie prawa ubezpieczonego do dostępu do dokumentów oraz analizy ich kopii w miejscu zamieszkania, co utrudnia ON skuteczne ubieganie się o przyznanie zaległego świadczenia rentowego.
- Brak uwzględnienia możliwości sporządzania kopii akt za pomocą kserokopiarki lub innych urządzeń służących do powielania i gromadzenia materiałów oraz informacji, w tym także fotografowania przeglądanych akt.
- Naruszenie art. 73 Kodeksu postępowania administracyjnego, który przewiduje prawo do przeglądania akt, sporządzania notatek oraz kopii lub odpisów.

2. Zwłoka w udzieleniu odpowiedzi i brak informacji:

- ZUS zwlekał z udzieleniem odpowiedzi na zapytania skierowane przez ON oraz nie informował o rezultatach działań prawnika, który miał przejrzeć żądane dokumenty archiwalne ZUS.
- Przewlekłe postępowanie utrudniało dalsze konsultacje treści dokumentów w miejscu zamieszkania Beneficjenta, mimo możliwości ich wcześniejszego zapoznania się z dokumentami poprzez udostępnienie kopii.
- Naruszenie art. 73 Kodeksu postępowania administracyjnego, który wymaga terminowego załatwienia sprawy, zwłaszcza na rzecz osoby z niepełnosprawnością.

3. Odmowa dostępu do kserokopii:

- Odmowa przesłania kserokopii dokumentów osobie wskazanej przez Beneficjenta, pomimo potrzeby asysty w zakresie czynności, jest przejawem dyskryminacji.
- Naruszenie konstytucyjnych praw osób niepełnosprawnych do równego traktowania i ochrony przed dyskryminacją (art. 32, 33 i 69 Konstytucji RP).

Propozycja zmian praktyki stosowania prawa:

1. Zapewnienie dostępu do dokumentów:

- ZUS powinien umożliwiać osobie niesamodzielną swobodny dostęp do dokumentów poprzez analizę ich kopii w miejscu zamieszkania.
- ZUS powinien uwzględniać możliwość sporządzania kopii akt za pomocą kserokopiarok lub innych urządzeń służących do powielania i gromadzenia materiałów oraz informacji, w tym także fotografowania przeglądanych akt.

2. Terminowe udzielanie odpowiedzi i informowanie:

- ZUS powinien terminowo udzielać odpowiedzi na zapytania skierowane przez osoby niesamodzielne.
- ZUS powinien regularnie informować o rezultatach działań podejmowanych w ramach postępowania, szczególnie jeśli dotyczą one dostępu do dokumentów.

3. Zapewnienie równego traktowania:

- ZUS powinien eliminować jakiegokolwiek formy dyskryminacji, w tym odmowę dostępu do kserokopii dokumentów osobom niesamodzielnym, które potrzebują asysty w zakresie czynności.

Podsumowanie:

Praktyka stosowana przez ZUS narusza prawa osoby niesamodzielnej w zakresie dostępu do dokumentów oraz wsparcia w sprawie zaległego świadczenia rentowego. Zmiany w praktyce stosowania prawa, takie jak zapewnienie dostępu do kopii dokumentów, terminowe udzielanie odpowiedzi i eliminacja dyskryminacji, są niezbędne dla zapewnienia równości wobec prawa osobom niesamodzielnym.

dr Piotr Kamiński
członek zarządu fundacji
Instytut Aktywizacji Regionów
koordynator projektu
„PEŁNOPRAWNI – osoby z niepełnosprawnościami jako
petenci w sądach i urzędach”, pełnoprawni.eu

- do wiadomości - Rzecznik Praw Obywatelskich.